

Compenserende en Dispenserende maatregelen

Kinderen met dyslexie zullen nooit helemaal van hun lees- en/of spellingproblemen afkomen. Dyslexie is heel hardnekkig en meestal blijven er -ook na de behandeling- nog problemen met lezen en spelling. Omdat in onze maatschappij ook ná de behandeling veel gelezen en geschreven wordt, is het fijn dat er rekening gehouden wordt met iets waar je weinig schuld aan hebt en wat nooit overgaat.

Compenseren

Compenserende maatregelen zijn acties om de leerlingen te ondersteunen bij het lezen en schrijven. De leerling leest en schrijft wèl, maar krijgt daarbij ondersteuning van de leerkracht of van een technisch hulpmiddel, zoals een computer of smartphone.

- Verschaf de leerling extra tijd voor opdrachten, werkstukken en verslagen. Indien er geen extra tijd is voor het afmaken van een proefwerk, dan kan de leerkracht ook aangeven welke opgaven niet gemaakt hoeven te worden (zonder consequenties voor de beoordeling);
- Geef de leerling minder (huiswerk)opdrachten, omdat schriftelijk werk heel veel tijd kost;
- Bied goed gekopieerde, getypte teksten/proefwerken aan, eventueel met vergroot lettertype of een vergrote regelafstand (dit laatste: indien door de leerling gewenst);
- Geef de leerling de gelegenheid aantekeningen van medeleerlingen te kopiëren, omdat het voor hem/haar moeilijk is tegelijk op te letten en aantekeningen te maken.
- Bied kopieën aan van dictaten, bordschema's en PowerPointpresentaties;
- Laat de leerling in een rustige omgeving werken, bijvoorbeeld tijdens proefwerken/toetsen/ tentamens/examens. Dan is hij/zij minder snel afgeleid en kan hij/zij zich beter op lees- en schrijftaken richten;
- Sta toe dat de leerling gebruik maakt van de laptop/computer (met spellingcontrole en/of dyslexiesoftware, zoals Sprint Plus, Kurzweil 3000 en ClaroRead) voor huiswerk, toetsen en opdrachten, zoals boekverslagen en opstellen;
- Bied gesproken boeken op Daisy-cd-roms of Kurzweil3000, Sprint Plus of ClaroRead (indien door de leerling gewenst; op dit moment kent hij/zij deze mogelijkheden nog onvoldoende);
- Laat de leerling thuis zijn leesbeurt voorbereiden, zodat hij in de klas minder leesfouten maakt. Herhaald lezen van een tekst zorgt voor een beter resultaat;
- Laat de leerling thuis de leerstof alvast doornemen die in de klas wordt behandeld (= pre-teaching). Geef aan of en hoe de ouders hierbij kunnen ondersteunen;
- Werk met een 'maatje' op momenten dat er veel gelezen moet worden; dit maatje mag helpen om stukken tekst of lastige woorden voor te lezen;
- Maak een 'regelkaart' waarop de belangrijkste spellingregels, woordsoorten of zinsdelen staan. Sta toe dat de leerling deze regelkaart gebruikt tijdens de lessen/proefwerken;
- Tel spellingfouten niet mee als dit onderdeel niet expliciet wordt getoetst; tel spellingfouten minder zwaar mee zodat de leerling toch een redelijk cijfer kan behalen. Geef eventueel het laagste cijfer 4 voor werk waarin spelling een grote rol speelt.
- Accepteer de fonetische spelling bij heel spellingzwakke leerlingen; de leerling kan dan toch laten zien dat hij de geleerde woorden kent;
- Beoordeel werk waarin automatisering een grote rol speelt ook soepeler, omdat dyslectische leerlingen hiermee vaak grote moeite hebben. U kunt dan denken aan: grammatica, idioom, topografie, definities, formules. U kunt de 'leerlast' verminderen

door een dyslectische leerling minder woorden te laten leren, en/of aan te geven wat het belangrijkste is.

- Laat de leerling in dictees alleen de belangrijkste woorden opschrijven, in plaats van hele zinnen. Hij/zij heeft dan iets meer tijd om over de spelling na te denken.
- Leerlingen met dyslexie hebben vaak moeite met het onthouden van de hoeveelheid leerstof. U kunt de leerstof in stukken verdelen en op die manier overhoren. De leerling behaalt dan vaak betere cijfers.
- Laat de leerling de geschreven woorden van een dictee eerst 'in het klad' schrijven en daarna op zijn eigen tempo opnieuw, als de leerling dit prettig vindt. Vaak halen kinderen met dyslexie zó nog fouten uit hun schriftwerk.
- Bij de vreemde talen wordt regelmatig een erg sterk accent gelegd op schriftelijke taalvaardigheid; zorg ervoor dat de dyslectische leerling zijn zwakke resultaten hierop kan compenseren door ook andere opdrachten te geven (bv. spreek- en luisteropdrachten).
- Bied de leerling strategieën aan om de talen beter te onthouden. Gebruik bv. de expanding-rehearsal-methode, flapmethode of overhoorsoftware (zoals Teach 2000 en WRTS). Het is vooral belangrijk om de leerling voor te doen hoe hij beter kan leren.
- Bied de leerling strategieën aan om de kern van teksten sneller en beter te doorzien (begrijpend leesstrategieën); leer hem of haar ook hoe leerstof gemakkelijk wordt onthouden.
- Maak gebruik van mindmaps en mindmapsoftware om teksten te leren samenvatten, maar ook om een spreekbeurt voor te bereiden.

Dispenseren

Dispenserende maatregelen zijn acties waarbij de leerling vrijstelling krijgt van bepaalde lees- of schrijftaken, of van bepaalde vakken. Ook hier kan een technisch hulpmiddel goed van toepassing komen:

- Laat de leerling niet meer hardop lezen in de klas, maar overleg dit wel met de leerling;
- Laat de leerling niet op het bord schrijven, tenzij hij/zij aangeeft dat wel te willen;
- Tel spellingfouten niet mee als iets anders wordt gemeten dan spelling;
- Beperk -indien mogelijk- de omvang van de boekenlijst. Lezen kost namelijk heel veel tijd;
- Laat de leerling gebruik maken van Dragon NaturallySpeaking om teksten te laten opschrijven;
- Lees de teksten en vragen van een proefwerk voor bij heel leeszwakke leerlingen;
- Overhoor de leerling mondeling in plaats van schriftelijk;
- Geef de leerling de gelegenheid een onvoldoende proefwerk mondeling te herkansen;
- Laat de leerling gebruik maken van dyslexiesoftware (L2S, Sprint (Plus), Kurzweil 3000, ClaroRead, Alinea, Read+Write, TextAid of IntoWords) om overhoringen/proefwerken/toetsen/tentamens/examens voor te lezen. Probeer indien mogelijk verschillende middelen uit, zodat je leerling gemakkelijker kan kiezen wat bij hem of haar past.